

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/142/2018
Identifikačné číslo spisu:	1608899815
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Lalič
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1608899815.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne N. W., bývajúcej v X., Z. X, zastúpenej JUDr. Michalom Špačkom, advokátom so sídlom v Bratislave, Kresánkova 8, proti žalovanému N. R., bývajúcemu v X., O. XX, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 5 C 258/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 14. februára 2018 sp. zn. 2 Co 279/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Malacky (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 29. júna 2016 č. k. 5 C 258/2008-499 zrušil podielové spoluvlastníctvo strán sporu k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území Malacky, ktoré sú zapísané na liste vlastníctva č. XXXX evidovanom Okresným úradom Malacky, katastrálny odbor pre katastrálne územie Malacky, ako parcela č. XXXX - zastavané plochy a nádvoria, vo výmere 281 m², dom, súpisné číslo XXXX a parcela č. XXXX - zastavané plochy a nádvoria, vo výmere 69 m², dom, súpisné číslo 1164 (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“) a prikázal ich do výlučného vlastníctva žalobkyne. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému na vyrovnanie podielov zo zrušeného podielového spoluvlastníctva sumu 50 500,- eur v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť trovy konania štátu vo výške 573,11 eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a vyslovil, že o trovách konania strán sporu rozhodne po právoplatnom skončení veci samej. Vzhľadom na to, že podiely oboch spoluvlastníkov (žalobkyne aj žalovaného) sú rovnaké a na základe znaleckých posudkov mal súd prvej inštancie preukázané, že sporné nehnuteľnosti nie je možné rozdeliť podľa spoluvlastníckych podielov, za rozhodné v danej veci považoval kritérium účelného využitia veci. V tejto súvislosti súd prvej inštancie skonštatoval, že práve žalobkyňa má reálne predpoklady k tomu, aby sporné nehnuteľnosti boli v budúcnosti využité pre svoj pôvodný účel. Prihliadol pritom na snahu žalobkyne od začiatku konania vyporiadať spoluvlastnícke vzťahy a jej aktívny záujem riešiť problémy súvisiace so zlým technickým stavom nehnuteľností. Naopak, záujmom žalovaného bolo od začiatku zachovať spoluvlastníctvo k

sporným nehnuteľnosťami. Súd prvej inštancie zároveň poukázal na to, že žalobkyňa na rozdiel od žalovaného preukázala, že reálne vykonáva podnikateľskú činnosť. Súd tiež dospel k záveru, že v prejednávanej veci nie sú splnené dôvody hodné osobitného zreteľa podľa ustanovenia § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), pre ktoré by bolo možné žalobu zamietnuť.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. februára 2018 sp. zn. 2 Co 279/2016 rozhodnutie zmenil tak, že zrušil podielové spoluvlastníctvo strán sporu k sporným nehnuteľnostiam a spoluvlastnícky podiel žalobkyne vo veľkosti 1/2 na týchto nehnuteľnostiach prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni na vyrovnanie podielu zo zrušeného podielového spoluvlastníctva sumu 50 500,- eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia. V odôvodnení uviedol, že v prípade vyporiadania podielového spoluvlastníctva je potrebné vždy vziať do úvahy hľadiská uvedené v § 142 ods. 1 OZ, avšak nejde o hľadiská rozhodujúce. Súd v rozhodnutí o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva môže vychádzať aj z iných skutočností. Odvolací súd vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu konštatoval, že hľadiská pre prikázanie sporných nehnuteľností - veľkosť spoluvlastníckych podielov a účelnosť využitia veci - v danom spore vyznievajú rovnocenne v prospech oboch strán. Zároveň za rozhodujúcu okolnosť v preskúmvanej veci považoval kritérium nadobudnutia veci. Uviedol, že žalovaný v sporných nehnuteľnostiach vyrastal a má k nim užšiu (citovú a osobnú) väzbu ako žalobkyňa, ktorá ich do vlastníctva nadobudla darovaním od jej matky a svojho brata. Vzhľadom na nadobudnutie (znovuzískanie) vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam v rámci nápravy majetkových krívd (reštitúcie) žalovaným ako jeho priamym nositeľom a s tým spojený morálny aspekt, odvolací súd prikázal tieto nehnuteľnosti žalovanému. O nároku na náhradu trov celého konania rozhodol podľa § 396 ods. 2 a § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie s tým, že napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, svojvoľné a nepreskúmateľné, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.). Zároveň odvolací súd strany sporu nepoučil, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná, a ktoré dôkazy nevykoná a neuviedol ani svoje predbežné právne posúdenie veci. Dovolateľka tiež odvodzovala prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a ktorú odvolací súd podľa jej názoru nesprávne právne posúdil. Uviedla, že v konaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva súd nie je oprávnený skúmať kritériá presahujúce rámec vyplývajúci explicitne z ustanovenia § 142 ods. 1 OZ, vyjadrený veľkosťou spoluvlastníckych podielov a účelným využitím veci po zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí prvoinštančný rozsudok ako vecne správny.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že odvolací súd svoje rozhodnutie riadne odôvodnil a v konaní sa nedopustil žiadnych procesných pochybení. V súvislosti s nastolenou právnou otázkou vyslovil presvedčenie, že to, komu bude vec prikázaná, záleží vždy len na úvahe súdu, ktorý môže vychádzať aj z iných skutočností ako sú uvedené v § 142 ods. 1 OZ. Žalovaný zároveň poukázal na to, že primeranú náhradu za spoluvlastnícky podiel žalobkyne uhradil riadne a včas v súlade s právoplatným rozsudkom. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k

porušení práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

8. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie.

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 C.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

10. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. V odôvodnení svojho rozhodnutia zhrnul obsah podstatných skutkových tvrdení strán, ich právnej argumentácie a dôkazov vykonaných v konaní, popísal skutkový stav, z ktorého vychádzal, zároveň citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery a vysporiadal sa so všetkými podstatnými odvolacími námietkami a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Na uvedenom skutočnosti, že odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, sama osebe nemôže nič zmeniť, pretože rozhodnutia súdov oboch nižších inšancií vychádzajú z totožného skutkového a právneho základu, pričom odvolací súd sám zopakoval dokazovanie. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že kritériá posudzované v súvislosti s vypořádávaním spoluvlastníctva prikázaním veci vyhodnotil v súhrne odlišne než súd prvej inštancie - ako svedčiace v prospech žalovaného. Podľa jeho názoru hľadiská veľkosti spoluvlastníckych podielov a účelnosti využitia veci vyznievajú v danom spore rovnocenne v prospech oboch strán, a preto vzhľadom na okolnosť nadobudnutia (znovuzískania) vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, a zároveň aj hľadisko solventnosti, prikázal predmet konania žalovanému.

11. Podľa názoru dovolacieho súdu z uvedeného je zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol, venujúc sa pritom pomerne detailne celému súboru skutočností relevantných pre vykonanie vypořádania v zmysle § 142 ods. 1 OZ, a to vo vzťahu ku každej zo strán zvlášť. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 C.s.p. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Takisto samotná skutočnosť, že dovolateľka so závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p., pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

12. Žalobkyňa ďalej namietala, že odvolací súd nepoučil strany sporu v zmysle § 181 ods. 2 C.s.p. v spojení s ustanovením § 378 ods. 1 C.s.p. a neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci.

13. Ustanovenie § 181 ods. 2 C.s.p. ukladá súdu obligatórnu povinnosť oboznámiť účastníkov konania na pojednávaní s predbežným zhrnutím sporných a nesporných skutkových okolností a tiež s predbežným náhľadom súdu na to, ktoré z navrhnutých dôkazov treba vykonať a ktoré vykonané nebudú. Stranám sporu sa tým má vytvoriť možnosť, aby tomu, s čím ich oboznámil súd, prispôbili ich ďalší procesný postup v konaní. Zároveň to predstavuje v konaní pred súdom prvej inštancie prostriedok na predídanie tzv. prekvapivých súdnych rozhodnutí. V konaní pred odvolacím súdom túto „ochrannú“ funkciu plní ustanovenie § 382 C.s.p., ktorý je špeciálnou úpravou tzv. „predbežného právneho posúdenia vecí“ vo vzťahu k prvoinštančnej úprave podľa § 181 ods. 2 C.s.p. Dovolací súd preto v danom spore považoval dovolacie námietky smerujúce voči postupu odvolacieho súdu v súvislosti s ustanovením § 181 ods. 2 C.s.p. za nedôvodné a výskyt dovolateľkou namietanej vady posudzoval v kontexte ustanovenia § 382 C.s.p.

14. V zmysle § 382 C.s.p. platného a účinného v čase rozhodovania odvolacieho súdu, ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Použitie ustanovenia § 382 C.s.p. odvolacím súdom znamená, že nárok treba posúdiť alebo podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia (iného paragrafu alebo iného odseku). Druhou zákonnou podmienkou, ktorá musí byť splnená súčasne, je, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

15. Zmyslom citovanej právnej úpravy je (aj bolo) predchádzanie „prekvapeniu“ strán (účastníkov konania) v prípade možného iného právneho posúdenia veci odvolacím súdom bez toho, aby im bolo umožnené vyjadriť sa k použitiu iného ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia je súčasťou princípu právnej istoty. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre definoval tzv. prekvapivé rozhodnutie, o ktoré ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných zásadne odlišných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom zároveň odvolací súd strane (účastníkovi konania) neumožní vyjadriť sa k jeho iným (odlišným) právnym záverom, teda strana (účastník konania) nemá možnosť právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (II. ÚS 407/2016).

16. Podľa dovolacieho súdu v posudzovanej veci o takýto prípad nejde. Odvolací súd v rámci preskúmania správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie na základe podaného odvolania žalovaným nedospel k záveru, že na vec sa vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré dovedy pri rozhodovaní súdom prvej inštancie nebolo použité. Odvolací súd na vec použil tie isté ustanovenia Občianskeho zákonníka ako súd prvej inštancie, čo nepochybne vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia. Posudzujúc vec rovnako ako súd prvej inštancie v zmysle § 142 ods. 1 OZ dospel len k odlišnému právnemu názoru v otázke, v koho prospech svedčia rozhodujúce skutočnosti posudzované v súvislosti s vyporiadaním podielového spoluvlastníctva prikázaním vecí. Svoje rozhodnutie nezaložil na právnych dôvodoch vychádzajúcich z ustanovení právneho predpisu, ktoré neboli doposiaľ použité. Nešlo teda o vydanie tzv. prekvapivého rozhodnutia tým, že žalobkyňa sa nemala možnosť vyjadriť k novej aplikácii dovtedy nepoužitého ustanovenia právneho predpisu na zistený skutkový stav veci. Dovolací súd na dôvazok pripomína, že okolnosť, že dovolateľ so závermi či názormi odvolacieho súdu nesúhlasí, nemôže sama osebe založiť dôvodnosť dovolania. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi (I. ÚS 50/04), ani právo na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 251/03). Odvolací súd preto ani týmto svojím postupom neporušil práva žalobkyne na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p.

17. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. predpokladá, že danú právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil.

18. Podľa názoru dovolateľky dosiaľ dovolacím súdom nebola vyriešená právna otázka, či je súd oprávnený prihliadať pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva a prikázaní veci do výlučného vlastníctva jedného z podielových spoluvlastníkov aj na iné kritériá ako sú explicitne uvedené v ustanovení § 142 ods. 1 OZ.

19. Dovolací súd v tejto súvislosti dospel k záveru, že i keď v preskúmvanej veci dovolateľkou namietaná právna otázka bola otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nebol splnený ďalší predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., a to že ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Uvedenou právnou otázkou sa dovolací súd zaoberal v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 33/2010 (R 37/2012). V odôvodnení označeného judikátu najvyšší súd uviedol, že v konaní o návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva súd pri úvahe, komu zo spoluvlastníkov prikáže vec za primeranú náhradu, neberie na zreteľ samostatne iba niektoré z hľadísk výslovne uvedených v § 142 ods. 1 OZ (veľkosť spoluvlastníckych podielov, účelné využitie veci, násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom) ani spoločne iba tieto zákonom výslovne označené hľadiská, ale vždy komplexne celý súbor relevantných skutočností, ktorý nie je vyčerpaný iba hľadáiskami priamo vymenovanými v tomto ustanovení zákona. Vychádzajúc najmä zo slov „prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci“ možno vyvodiť, že to nie sú jediné hľadiská, podľa ktorých sa vo veci musí rozhodnúť, ale sú jediné, ktoré zákon výslovne uvádza, a teda aj prioritné, na ktoré súd musí prihliadnuť v takom poradí, v akom sú uvedené v zákone. Preto možno prihliadať aj na iné skutočnosti, než sú uvedené v zákone, podobne, ako to v tejto veci urobil aj odvolací súd.

20. Aj vzhľadom k tomu, že dovolací súd v preskúmvanom prípade zotrváva na vyššie uvedených právnych záveroch, dovolateľka neopodstatnene tvrdí, že predmetná otázka nebola dosiaľ dovolacím súdom vyriešená a že jej dovolanie je preto prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

21. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne je procesne neprípustné; vzhľadom na to jej dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ C.s.p.

22. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C.s.p.). O výške náhrady trov dovolacieho konania žalovaného rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.